

BOTTESINI “FANTASIA SULLA LA SONNAMBULA DI BELLINI” ESER İNCELEMESİ

Bottesini “Fantasia Sulla La Sonnambula Di Bellini” Work Review

DOI NO: 10.36442/AMADER.2023.81

Çiler AKINCI¹
Gökçehan GEZER²

Geliş Tarihi: 20.09.2022

Kabul Tarihi: 21.12.2022

Özet

Uzun yıllar kontrbasın solo çalgı olamayacağı önyargısına rağmen Bottesini'nin başarısı, olağanüstü yeteneği ile aslında çekicilik amaçlı olmayan bu çalgının doğasında bulunan güçlüklerin üstesinden gelmesi ve kontrbas ile mucizeler gerçekleştirmesinden kaynaklanır. Bottesini'nin kontrbas ile ortaya koyduğu üstün performans izleyicileri ve müzik eleştirmenlerini hayrete düşürerek, “Kontrbas'ın Paganini'si” olarak anılmasını sağlar.

Günümüz kontrbas icracılarının ulaştıkları teknik seviyelerinin temellerini atan besteci, şef, kontrbas virtüözü G. Bottesini'nin bir başka İtalyan besteci olan V. Bellini'nin “La Sonnambula” operasından uyarlamış olduğu Fantasia sulla “La Sonnambula” adlı eseri kontrbasın tarihte solo çalgı olarak kullanıldığı ilk eser olma özelliğini taşır.

Bu çalışmada G.Bottesini'nin hayatı ve sanatı tanıtılmaya çalışılmış, virtüöz ve besteci olarak “La Sonnambula” adlı eserin formal incelemesi yapılmıştır. İncelemede alıntılanan bölümlerin ve bu bölümlerden oluşan varyasyonlarda, G.Bottesini'nin yazmış olduğu eserin kurgusu ve eserin kontrbasa uyarlama sürecindeki amaç ve yöntem araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bellini, Bottesini, Kontrbas, La Sonnambula, Opera.

Abstract

Despite the long-standing, deep-rooted prejudice against the double bass as a solo instrument, Bottesini's success stems from his extraordinary talent overcoming the difficulties inherent in this instrument, which is not acutally intended for attractiveness, and him performing miracles with the double bass. Bottesini's outstanding performance with the double bass astonished the audience and music critics, making him known as the “Paganini of double bass”.

In this study, the piece Fantasia sulla “La Sonnambula”, adapted from another Italian composer Vincenzo Bellini's “La Sonnambula”, by composer, conductor and double bass virtuoso Giovanni Bottesini, who laid the foundations for the double bass to be accepted as a solo instrument in its history and the

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, e-posta: cilerakinci@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5119-6136

² E-posta: gezenbass@yahoo.com ORCID ID: 0000-0002-7402-7789

technical level reached by today's double bass players, has been examined. During the comparison process between these two pieces, a detailed and comprehensive biography of Bottesini was also prepared. In this study, Bottesini's life and art has been presented considering his anxieties in his inner world as a composer and a double bass virtuoso.

In this article is devoted to the formal examination and the analysis of "La Sonnambula". In this review of the piece, the sections quoted and the variations consisting of these sections were analyzed and Bottesini's purpose and method of adapting the piece to double bass were investigated.

Keywords: Bellini, Bottesini, Double Bass, La Sonnambula, Opera.

GİRİŞ

Bottesini kendini öncelikle bir kontrabas virtüözü olarak tanımlar ve uluslararası ününü buna borçludur. 1883'de Paris konserinde çok teknik parçalar olan Lucia der Lammermoor, Carnival of Venice, Elegy, Tarantella, Nel cor non pui mi sento, gibi parçaları inanılmaz bir hız ve netlik ile sanki çok kolaymış gibi çalmıştır. Seksen beş adet kendi eseri olsa da Bottesini'nin salonları dolduran gösterisi genelde standarttır. Puritan Fantasy ve Carnival of Venice'in yanında klarinetle düet programının ana hatlarını oluşturur.1860'dan önce genelde Paris'te Vincent Sighicelli ve Londra'da Camilo Sivori ile sık sık The Grand Duo Concertante çalar. Bakıldığında Bottesini'nin çalış stili, zarif ifadeleri, kusursuz bir entonasyon ve çalgısına müthiş bir hakimiyetle birleştirmesi üzerine kuruludur.

“Sanki kontrabasin içinde yüzlerce bülbül varmışçasına birçok farklı melodisi, flüt benzeri akışları bizi hayrete düşürürdü. Bu armonik sekansları nereden bulurdu? O uzun, hassas parmaklarıyla tam doğru noktaya nasıl basardı? Parmakları tuşe üzerinde nasıl hızla aşağı-yukarı hareket eder ve boyun kısmından dev gibi çalgısını tutar, müzikal bir gökgürültüsü yaratırdı. Tüm bunları yaparken yüzünde hiç değişmeyen sakin bir ifade ile izleyicisini süzerdi. Hiçbir zaman onun olağanüstü zerafetini ve kesinliğini, ilahi tonlarını ve ince zevkini dinlemekten yorulmam. Bazen insani bir hata yapmasını bekleriz fakat Bottesini her zaman hedeflediğini yapar ve her zaman mükemmel olanı hedefler” (Hawels, Brun, 2000: 235).

Uzun yıllar kontrabasin bir solo çalgı olamayacağı önyargısına rağmen 1860'da Fetis, Bottesini'nin başarısını şöyle değerlendirir:

“Bu yazıya konu olan sanatçının olağanüstü yeteneğinden ilham alan hayranlığa rağmen, yine de, bu kadar büyük yeteneklerin, çekicilik amaçlı olmayan bir enstrümanın doğasında bulunan zorlukların

üstesinden gelmek için harcanması neredeyse üzücü. Bu müstesna yeteneğin gerçekleştirdiği mucizeler, ancak hayrete düşürebilir, kendi doğal sahasında kusursuzca çalınan bir çalgının saf, tatlı zevkini veremez” (Brun, 2000: 236).

Özellikle erken dönem eserlerinde birçok besteci popüler operaların temalarını alıntılarla varyasyonlarında kullanmıştır. Tema ve varyasyon üzerine çalışmalar yetkin bestecilerin hem stillerini çözmek ve bir öğretici modeli olarak kullanıp özümsemek hem de amatör icracıların dikkatini çekmek için etkili bir yöntemdir. Ayrıca 18. ve 19. yüzyıl’ın başlarında varyasyonlar ve alıntılar yayıncıların sayesinde büyüyen pazarda gelir kaynağıydı. Bottesini’nin varyasyonları ve opera alıntıları İtalyan opera tarzının etkisinde, virtüözlük seviyesindedir. Bu geleneksel yöntem Avrupa boyunca yaygın ve seyahat eden her virtüözden beklenmektedir.

Operatik alıntılar ile birlikte tema ve varyasyon bölümleri genellikle Bottesini’nin eserleri içerisinde benzer tür çalışmalar olarak değerlendirilir. Bu iki alıntı kompozisyon türü arasında aynı olduklarını düşünmeyi haklı gösteren özellikler ve birçok ortak nokta var. Tema ve varyasyon bölümlerinin çoğu popüler operaya dayanmaktadır. Temalar ve varyasyon bölümleri veya geleneksel şarkılar ve operatik ifadeler virtüöz icracıların becerilerini göstermek için sergilenir. Muhtemelen bu nedenle Bottesini bu her iki tür kompozisyonu hemen yayınlanmak üzere değil, kendisi tarafından icra edilmek üzere tasarlamıştır. Milano Konservatuarı’ndaki öğrencilik yıllarında ve aynı zamanda kariyerinin de başlarında birçok varyasyon ve operatik alıntılar bestelemiştir (Castilla, 2007: 32).

Bottesini’nin Eserleri

Tablo 1. Bottesini’nin Solo Kontrbas Eserleri ve Konçertoları

<i>Solo Kontrbas ve Piyano Eserleri</i>		<i>Konçertoları</i>
Allegretto Capriccio “Alla Chopin”	Melodia no.1	Kontrbas Konçerto no.1 Fa diyez minör
Allegro di Concerto “Alla Mendelssohn”	Melodia no.2	Kontrbas Konçerto no.2 Si minör
Capriccio di Bravura	Melodia no.3	Concerto di Bravura
Elegia in D No.1	Melodia no.4	Gran Duo Concertante for Violin and Double Bass

Elegia No.2 “Romanza Drammatica”	Reveria	Gran Duo Concertante for Clarinet in A and Dobble Bass
Elegia No.3 “Romanza Patetica”	Tarantella la minör	Concerto in c-minör
Fantasia sulla”Beatrice di Tenda” di Bellini	Tre Gran Due per Contrtabassi	Gran Duo Passione Amarosa per due Contabassi
Fantasia sulla “Cerrito”	Variazione sulla “Nel cor pio non mi sento”	
Fantasia sulla “La Sonnambula” di Bellini	Fantasia on Bellini’s “Puritani”	
Fantasia sulla “Norma” di Bellini	Fantasia on Bellini’s “La Straniera”	
Introduzione e Bolero	Fantasia on Donizetti’s “Lucia di Lammermoor”	
Introduzione e Gavotta	Fantasia on Verdi’s “II Trovatore”	
Introduzione “Carnivale di Venezia”	Serenata from Rossini’s “Berber of Seville”	
Meditazione (Aria di Bach)	Aria from Verdi’s “II Trovatore”	
Adagio Melanconico e Appassionato	Romanza on Donizetti’s “L’Elisir d’amore”	

Tablo 2. Bottesini’nin Opera Orkestra ve Oda Müziği Eserleri

<i>Operaları</i>	<i>Orkestra Eserleri</i>	<i>Oda Müziği Eserleri</i>
Cristorofa Colombo (1848)	Senfoni in D-majör (1836)	Gran Quintetto in c- minör
L’ assedio di Firenze (1856)	Arabian Nights (1878)	String Quartet no.1 in b-minör
II Diavolo della Notte (1858)	Alba sul Bosforo (1881)	String Quartet no.2 in B-flat Majör
Marion Delorme (1862)	Sinfonia Caratteristica	String Quartet no.3 in f-sharp minör
Un amour en Baviere	Grazziella	String Quartet no.4 in D-Majör
Vinciguerra il bandito (1870)	Marcia Funebre	String Quartet no.5 in E-flat Majör
Ali Baba (1871)	Marcia Orientale	String Quartet no.6 in e-minör
Ero e Leandro (1879)	Margherita	Quintet no.1 in c-

		minör
Cedar (temsili yapılmadı)	Ouverture	Quintet no.2 in-e minör
La Regina del Nepal (1880)	Divertimo per Corno da Caccia and Orchestra	Quintet no.3 in A-Majör
Nerina (1882)	Ero e Leandro, Prelude	Quintet no.4 in F-Majör
La figlia dell'angelo o Azaele (temsili yapılmadı)	Il Diavolo della Note	Duetto-Clarinet, Double Bass and Piano
La torre di Babele (temsili yapılmadı)	Ali Baba ,Ouverture	

Tablo 3. Bottesini'nin Kontrbas Şan Piyano, Dinsel ve Diğer Çalgılar için Eserleri

<i>Kontrbas Şan ve Piyano Eserleri</i>	<i>Diğer Çalgılar için Çalışmaları</i>	<i>Dinsel Çalışmaları</i>
Tutto il Mondo Serra	Morceaux-Viola and Piano	Garden of Olivet
Un Bacio solo	Reverie-Viola and Piano	Messa di Requiem
Guardami Ancor	Capriccio-Cello and Piano	
Eil pianto del mio cor	Reveria-Cello and Piano	
Canta Roberto		
Retourner a la Paix des Champs		
Une bouche Aimee		

(https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_compositions_by_Giovanni_Bottesini)

İtalyan okulunun sadık bir üyesi olan Bottesini, yazmış olduğu eserlerde seyircinin dikkatini çekerek yeteneklerini sergilemek adına sevilen İtalyan opera eserlerini uyarlama yoluna gitmiştir. Bu uyarlamaların büyük çoğunluğu Bellini'ye ait olması dolayısı ile Bellini'nin müziğine ayrı bir önem verdiği görülmektedir. Bu Bellini uyarlamaları: Puritani, La Straniera, Norma, Beatrice di Tenda, La Sonnambula'dır. Bottesini'nin Fantasia sulla "La Sonnambula" eseri, onun en eski opera uyarlamalarından biridir. Kompozisyonu için net bir tarih olmamakla birlikte, muhtemelen Bottesini eseri öğrencilik döneminde bestelemiştir. Bottesini Fantasia sulla "La Sonnambula"yı Fantasia sulla "Straniera" ile birlikte orkestra eşliğinde Manrouer Amfityatro'da ve 1840 Nisan'ında Trieste Teatro Comunale'de icra

etmiştir ve muhtemelen yine 1840'ta Crema'daki Teatro Sociale'deki ilk konserine dahil etmiştir. Sonrasında Fantasia sulla “La Sonnambula” Bottesini'nin konser repertuarının temelini oluşturmuş ve bir kontrbas virtüözü olarak en sık icra ettiği parçalarından biri olmuştur (Castilla, 2007: 56).

Fantasia sulla “La Sonnambula” Bottesini'nin kariyerinin erken döneminde bestelenmiş bir eser olmasına rağmen, operanın yapısal özellikleri korunarak sunulmuştur. Aynı zamanda bu eser, icracının virtüöz yeteneklerini sergilemeye yönelik açık bir niyete sahiptir ve bölümler operanın orijinal sırasıyla sunulmamıştır. Bu eserde operadan bağımsız olarak icra edilen bölümler farklı teknikleri harmanlayıp eserin orijinalinden ilham alınarak üretilmiştir. Genel olarak eserin yapısı kontrbasın ifade özellikleri ile belirlenmiş, alıntı yapılan pasajlar kontrbasın pedal seslerinin izin verdiği ölçüde uygun tona aktarılmıştır. Tonal ve armonik monotonluktan kaçınmak ve icracıyı yeni bölüme hazırlamak için bölümler arasına piyanonun soloları eklenmiştir

Bottesini “Fantasia Sulla La Sonnambula di Bellini” Eser İncelemesi

Bottesini'nin Fantasia sulla “La Sonnambula” adlı eseri V. Bellini'nin La Sonnambula adlı operasından kontrbas tonuna uygun olacak bir biçimde, bas ve piyanonun uyumu bir opera dütünü andıracak şekilde uyarlanmıştır. Bu eser la majör tonunda 203 ölçü olup varyasyonların haricinde tempo ve ritmik yapı olarak bakıldığında toplamda dört ayrı bölümde incelenebilir.

Tablo 4. Bottesini “La Sonnambula” Çözümleme Özeti

Bölüm	1.Bölüm	2.Bölüm	3.Bölüm	4.Bölüm
Tempo	Allegro vivo	Andante	Allegro	Moderato
Ölçü	1 - 26	27 - 51	52 - 136	137 - 203
Zaman	6/8 - 4/4	12/8	4/4	6/8

Allegro Vivo

Eserin ilk kısmı olan bu bölüm toplamda 26 ölçü olup 1 ile 15 ölçüler arası 6/8'lik ve sonrasında 4/4'lük olarak yazılmıştır. 6/8'lik olan bu 15 ölçülük bölüm piyanonun giriş müziğini sunduğu neşeli, parlak ve aksanlar içeren tematik bir ezgidir.

Şekil 1. Piyan o Partisi Başlangıç (Şim, 2014: 14)

1
Allegro vivo
ff
Armonik Yürüyüş
I
vii°/V V V7 vii°/vi vi V7/V V

La majör tonunda devam eden bu 15 ölçü lük bölümün sonunda melodiyi kontrbasa bırakırken armoni yi V/V7 den V ye götürmek yerine 13. ölçüde la majörün 6. derecesine tonu aktarmak için f# minor tam kadans a başlar. Ancak bu tam kadans 5. derece de uzatılarak kontrbas solosunun sonuna kadar devam eder ve yarım bırakılır.

4/4'lük zamanda 3. derece akorunu devralan kontrbas, kadansı 26. ölçüye kadar devam ettirmektedir. Bu bölüm temaların sunulacağı Andante cantabile kısmına geçiş görevi görmektedir. Kadans havasındaki bu bölümde icracı teknik ve incelik içerisinde temel akorları 32'lik ve 16.'lık nota grupları halinde yardımcı seslerle süslenmiş şekilde duyurmaktadır. Ayrıca bölümün sonunda yeni bölüm la majör tonundan başlayacak şekilde la majör V. derecede son bulmaktadır.

Şekil 2. Kontrbas Solosunun Başladığı 16. Ölçü (Şim, 2014: 15)

f
Kök Sesler
Kısaltılmış Hali

Andante Cantabile

Eserin bu bölümü la majör tonunda, 12/8 zamanda ve 25 ölçüden oluşmaktadır ve kompozisyonu A(a+a')+B(b+b')+C ve koda olarak görülebilir. İlk bölümün hüner isteyen kadans havasındaki bölümüne

karşın, bu sade ve lirik olarak yazılmış bölümde icracıdan müzikal anlatımı konusunda hünerlerini göstermesi beklenmektedir. İkinci Bölüm Bellini'nin "La sonnambula" operasındaki (act 1, scene2'den "D'un pensiero e d'un accento" Amina, Elvino, Lisa, Teresa, Alessio, Koro bölümü) ilk tematik alıntının yapıldığı bölümdür. Bu bölümün 27 ile 31. ölçüler arasında a bölümü duyurulmakta ve ardından gelen a' bölümünde tema hafif deformasyonlarla tekrar etmektedir. Bottesini a bölümünü uyarlarlarken soprano ve soprano-tenor düeti bölümlerini kontrbasa vermiştir.

Şekil 3. Bottesini "La Sonnambula" Tema Başlangıcı 27 ile 31. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 17)

The image shows a musical score for C.B. (Contrabasso) and Pno. (Piano). The C.B. part is in the bass clef, G major, and 18/8 time. It starts at measure 27 and is marked 'Andante cantabile' and 'a bölümü'. The Pno. part is in the treble and bass clefs, G major, and 18/8 time. It starts at measure 27 and is marked 'p'. The score shows the beginning of the theme with various rhythmic patterns and dynamics.

B bölümü 35 ile 39. ölçü arasında aynı tonda I. ve V. derece içerisinde yumuşak ve lirik bir havada devam etmektedir ve (b+b') bölümü (a+a') bölümündeki gibi birbirlerine benzemektedir.

Şekil 4. b ve b' Bölümü 35 ile 39. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 18)

The image shows a musical score for Solist Tenor Partisi and Solist Bas Partisi. The Solist Tenor Partisi is in the bass clef, G major, and 18/8 time. It starts at measure 35 and is marked 'b bölümü' and 'b' bölümü'. The Solist Bas Partisi is in the bass clef, G major, and 18/8 time. It starts at measure 35 and is marked 'I' and 'V'. The score shows the b and b' sections with various rhythmic patterns and dynamics.

Bottesini, Bellini temasının devamında gelen tema dışı olan ezgileri (koro partisi gibi) kullanmamıştır. Ayrıca piyano sağ el partisi orkestra eşlik bölümünü üstlenirken orkestra bas partisini, bas solist partisini ve koronun kendisini duyurduğu küçük motifleri piyano sol el'de çalınacak şekilde uyarlamıştır. 39. ölçü ile başlayıp 43. ölçü ile son bulan C bölümü ise A ve B bölümlerine karşıt, zıt bir havaya sahiptir.

Şekil 5. 39 ile 41. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 18)

Solist Tenor Partisi

39

C Bölümü

Solist Soprano Partisi

39

Koro Partisi

Koro Partisi

45 ile 51. ölçüler arasında temanın bitiş bölümü olan koda bölümü VII7-I dereceler arasında ilerlerken bölüm solo partinin tizleşmesi ve piyano bas partisinin pesleşmesiyle yaratılan derinlik hissi ile son bulur.

Şekil 6. Koda Bölümü 45 ile 51. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 19)

45

dolce p Koda Bölümü

45

I VII7 I

Koda Bölümü Tizleşme

48

48

pp

VII7 I I I

Pesleşme

Allegro

Üçüncü Bölümün kompozisyonu 4/4'lük zamanda, 84 ölçü (52 ile 136. ölçüler arasında) piyanonun giriş müziğinden sonra gelen tema ve

bu temanın üzerine yazılmış 2 varyasyondan oluşmaktadır. Ayrıca temadan itibaren müzik durmaksızın gelişmekte ve varyasyonlar arasında piyano bağlayıcı görev üstlenmektedir.

Allegro - Giriş Müziği (Piyano)

Allegro temposunda olan bu bölüm hızlı ve parlak bir tona sahiptir. Ayrıca 4/4'lük zamanda, 16 ölçü olup re rajör tonundadır. Bu 16 ölçü içerisinde sol elde re majör tonunda V. ve I. derece akorlarıyla, sağ elde ise ton geçişlerini yumuşatma için apejatür içeren melodiler kullanılmıştır.

Şekil 7. Piyano Partisi 52 ile 55. Ölçüler Arası Birinci İlerleme (Şim, 2014: 20)

Re Majör: V I V I

52 ile 67. ölçüler arasındaki sol el akor seslerini düzenlediğimizde, re majör – mi majör – la majör'e kadar gelişen kompozisyonun benzer şekilde ilerlediği görülmektedir.

Şekil 8. Armonik Yürüyüş 52 ile 63. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 21)

D-Dur:V I V I E-Dur:V I V I A-Dur:V I II I V I

Ayrıca üçüncü ilerleme olan la majör tonundan sonra gelen 64 ile 67. ölçüler arası diğer üç ilerlemeye kıyasla ritmik bir benzerlikten ziyade yavaş yavaş yükselen atmosferi ile kontrbas solosuna bağlantı sağlamak amaçlı yapılmış melodik bir ilerlemedir.

Şekil 9. Giriş Müziği 60 ile 67. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 21)

Tema

Bu eserin teması V. Bellini'nin "La Sonnambula" operasının ikinci perdesinin final bölümünden Amina rolünün söylediği "Ah! non giunge uman pensiero" isimli ariasından uyarlamıştır. Bottesini bu bölümü uyarlarken bu ariayı bire bir almamış, bölümün tema kısmını eserinde kullanmış ve kontrbasın yapısına uygun olacak bir şekilde adapte etmiştir. Bottesini'nin eserindeki tema bölümü A(a+a') + B(b+a'') kompozisyonundadır. Giriş ile aynı 4/4'lük zamanlı, La Majör tonunda ve Allegro temposundadır. Melodi noktalı 8'lik 16'lık ritim ile başlamaktadır. Karakteristik yapısı köşeli ve net bir ritmik yapıda olmasına karşın, temanın kontrbasın solosuyla başlayan A bölümü (68-72) ölçüler arası sakin bir nüans içerisindedir. Piyano, bu solo esnasında melodik bir yapı oluşturmak yerine la majör'ün I. ve V7. derecesinde ki temel akor seslerini kullanarak desteklemektedir.

Şekil 10. Bottesini "La Sonnambula-Ah! Non Giunge Uman Pensiero" Tema Uyarlaması (Şim, 2014: 22)

Ana melodi olan a bölümünden sonra gelen a' (72-76 ölçüleri arası) ve b (76-80 ölçüleri arası) bölümleri solonun melodik değişiklikleri ile a bölümüne benzer yapıda ve eşlikte devam etmektedir. Öte yandan a'' bölümünün melodisinde temanın enerjisini kademeli olarak artırmak ve diğer gelecek bölüme bağlamak amacıyla (80-84 ölçüleri arası) diğer a

bölümlerinden farklı olarak 16'lık notalar ve arpej hareketleri görülmektedir.

Şekil 11. Bottesini “La Sonnambula” 80 ile 84. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 23)

80

Ritmik Yapı

16'lık Notalar

a'' Bölümü

16'lık Notalar

calla parte

I V7 I

Varyasyon

Temanın 1. ve 2. varyasyonları 16 ölçü olacak şekilde, aynı ölçü sayısında ve aynı armoni içerisinde ilerlemektedir.

Şekil 12. Varyasyonların Armonik Yürüyüşü (Şim, 2014: 24)

I I V7 I I I V7 I

IV I V7 I II7 V/V7 V7 I I V7 I

1. varyasyonun temposu ve tonalitesi temayla aynıdır ve kompozisyonu A(a+a') + B(b+a'') şeklindedir. Temadaki noktalı 8'lik 16'lık ritim ve melodi özünde korunmuştur. Ayrıca melodiyi çeşitlemek amacı ile 16'lık gam-arpejler eklenmiştir ve temanın karakteristik yapısını oluşturan senkoplar korunmuştur.

Şekil 13. Bottesini “La Sonnambula” 84 ile 88. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 25)

84

a Bölümü Var. I

Senkop

16'lık Gam

16'lık Arpej

Piyano eşliği tema ile aynı akor ilerlemesindedir ancak farklı bir ritmik formdadır.

Şekil 14. Tema ve Varyasyon Eşlik Partisi Karşılaştırması

(Şim, 2014: 26)

The image shows a musical score for piano accompaniment. It is divided into two sections: 'THEMA' and 'Var. I'. The 'THEMA' section starts at measure 68 and features a melody in the right hand and a steady accompaniment in the left hand. The 'Var. I' section starts at measure 84 and features a more complex melody in the right hand and a similar accompaniment in the left hand. The score is written in G major and 4/4 time.

Ayrıca temanın giriş kısmındaki kontrbasın sunduğu ritmik yapı bu varyasyonda piyanoda kullanılmıştır.

Şekil 15. Tema ve Varyasyon Eşlik Partisi Ritmik Benzerlik

(Şim, 2014: 26)

The image shows a musical score for piano accompaniment, focusing on the rhythmic similarity between the theme and the first variation. It is divided into two sections: 'THEMA' and 'Ritmik Yapı'. The 'THEMA' section starts at measure 68 and features a melody in the right hand and a steady accompaniment in the left hand. The 'Ritmik Yapı' section starts at measure 87 and features a more complex melody in the right hand and a similar accompaniment in the left hand. The score is written in G major and 4/4 time.

Varyasyonun b bölümünde, a bölümünün ritmik yapısı geliştirilerek korunmuştur. Ayrıca eşlik partisinde temanın b bölümünün armonik yürüyüşüne sağdik kalınmıştır. Ancak a bölümlerinden farklı olarak b bölümünde arpejler daha yoğunlaşmaktadır. Bu sebeple artan homojen ilerleme melodiye canlılık kazandırmıştır.

Şekil 16. 1.Varyasyon b Bölümü 92 ile 96. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 27)

The image shows a musical score for Şekil 16. It consists of two staves of music. The top staff is labeled 'b Bölümü' and 'Ritmik Yapı'. The bottom staff is labeled 'a Bölümü Benzer Yanaşık Hareket'. The music is in G major and 2/4 time. The top staff starts at measure 92 and ends at 96. The bottom staff starts at measure 95 and ends at 96. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, with a dynamic marking of sf (sforzando) at the beginning of the bottom staff.

Varyasyon Bağlantı Bölümü

1. varyasyonun bitimi ile piyanonun 2. varyasyona bağlantı bölümü başlar. Eserin zorluk derecesi düşünüldüğünde Bottesini, bağlantı bölümlerini tema ve varyasyonları birbirine bağlamak amacı dışında yorumcuya hazırlanması ve konsantre olması için zaman verdiği anlaşılmaktadır. Bottesini'nin yazmış olduğu bu bağlantı bölümünde piyano, tema ve varyasyonun başlangıcındaki noktalı sekizlik on altılık ritmi bölümün karakteri olarak melodiye yansıtır ve ritim piyanoda bölümün sonuna kadar iki elin partisi arasında kopmadan devam eder.

Şekil 17. Temanın Ritmik Karakterinin Eşlik Partisine Yansımaları 100 ile 104. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 28)

The image shows a musical score for Şekil 17. It consists of two staves of music. The top staff is labeled 'Temanın Ritmik Karakteri' and 'Parti Değişimi'. The bottom staff is labeled 'Parti Değişimi'. The music is in G major and 2/4 time. The top staff starts at measure 100 and ends at 104. The bottom staff starts at measure 105 and ends at 109. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, with a dynamic marking of sf (sforzando) at the beginning of the top staff.

Ayrıca bağlantı bölümünün başlamasıyla, tema ve temanın müzikal düşüncesini geliştiren 1. varyasyonun yarattığı duygusal etki son bularak yerini başka bir müzikal etkiye bırakmakta ve bu etki 2. varyasyonda da devam ettirmektedir.

Varyasyon

2. varyasyonun tonu, temposu, akor ilerlemesi, A(a+a') + B(b+a'') olan kompozisyonu önceki 1. varyasyonda olduğu gibi aynı devam etmektedir. Tema ve 1. varyasyonda olduğu gibi bu bölümde de cümle auftakt'la başlar. Ancak noktalı sekizlik on altılık karakterin yerini on altılık notalar almıştır. Noktalı notalar, arpejler, yanaşık on altılık notalar korunmuş ve icra edildiğinde daha vurgulu hissedilen süsleme notaları (tril) pasajlara eklenmiştir. Bu iki varyasyonda görüldüğü üzere Bottesini, kontrbasın çaldığı pasajlarda piyano partisini bağlantı bölümlerinin aksine sadeleştirilmiş olarak temel akorları basma ve ritim elemanı olarak görevlendirdiği görülmektedir. Ayrıca iki varyasyonun eşlik partisi neredeyse bire bir benzer yazılmıştır. Bunun sonucunda Bottesini'nin önceliğinin eşlik partisini zenginleştirmekten çok icracıyı tam anlamıyla desteklemek olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 18. 2.Varyasyon 108 ile 112. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 29)

The image shows a musical score for Variation 2, measures 108-112. The score is in G major and 3/4 time. It features a piano part and a bass part. The piano part is labeled 'Sade ve Ritmik Eşlik Partisi' and the bass part is labeled 'Varyasyon Benzer Yanaşık Hareket'. The score includes dynamic markings such as sf, p, and mf, and articulation markings like tr and acc. The piano part consists of simple chords and a steady bass line, while the bass part features a more complex, rhythmic melody with trills and accents.

Varyasyon Bağlantı Bölümü

Toplamda 12 ölçü olan bu bölüm, 2. varyasyonun bitmesi ile ardından gelen dördüncü ana başlıkta açıklayacağımız moderato temposuyla başlayan bölümün bağlantısını sağlayan piyano bölümüdür. Bağlantı bölümünde piyano dörtlü aralıklarla ilerleyerek (C#7/5. derece - fa#/1. derece - H7/5. derece - E/1. derece) 2. varyasyonun bitimindeki la majör tonunu alıp tekrar moderato bölümünün tonu olan la majör tonuna getirmektedir. Ayrıca 1. varyasyondan sonra gelen bağlantı müziğinin

Şekil 20. Bottesini “La Sonnambula” 137 ile 142. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 31)

The musical score for Figure 20 consists of two staves. The top staff is for the vocal line, labeled 'Tema / Elvino Şan Partisi', and the bottom staff is for the piano accompaniment, labeled 'Sabit / Bas Partisi'. The tempo is 'Moderato' and the time signature is 6/8. The key signature has two sharps (F# and C#). The score starts at measure 137. The vocal line begins with a rest, followed by a melodic phrase starting on G4. The piano accompaniment consists of a steady eighth-note pattern. Dynamics include *mf* for the vocal line and *p* for the piano part. Chord symbols I and V7 are indicated below the piano part.

V. Bellini'nin temasının alıntı yapıldığı bu bölümün kompozisyonu $A(a+a') + B(b+b')$ olarak kurgulanmıştır. 137 ile 146. ölçüler arasında $(a+a')$ diğer bölümlerden farklı olarak temponun sakinliğinden de yararlanarak tema kontrbasın doğuşkan seslerinde çalınmaktadır. Devamında gelen $(b+b')$ bölümünde ise çok daha pes seslerde çalınmaktadır. Bu yöntemle Bottesini'nin kadın erkek arasında geçen düeti oktav farkı yaratarak ifade etmeye çalıştığını anlamaktayız.

Şekil 21. Bottesini “La Sonnambula” 137 ile 154. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 32)

The musical score for Figure 21 consists of three staves. The top staff is for the vocal line, labeled 'a bölümü tiz parti', and the middle and bottom staves are for the piano accompaniment. The tempo is 'Moderato' and the time signature is 6/8. The key signature has two sharps (F# and C#). The score starts at measure 137. The vocal line begins with a rest, followed by a melodic phrase starting on G4. The piano accompaniment consists of a steady eighth-note pattern. Dynamics include *mf* for the vocal line and *p* for the piano part. The score is divided into sections: 'a bölümü tiz parti' (measures 137-142), 'a' bölümü' (measures 143-148), and 'b bölümü pes parti' (measures 149-154). The piano part includes chords I and V7. Dynamics include *mf*, *p*, and *ffz*.

165. ölçü de devamında gelecek olan hareketli bölümün ritim ve ruh haline hazırlamak amacıyla kontrbasın kısa kadansına yer verilmiştir. Bölümün başlamasıyla bu kısa kadansın ardından gelen C bölümünde (166-170) kontrbas, tiz seslerdeki arpejlerle 1. varyasyondaki teknik ve gösterişli haline dönmüştür. Ayrıca piyano eşliği bu sırada I ve V7 akorları üzerinde ilerlemektedir.

Şekil 22. Bottesini “La Sonnambula” 166 ile 170. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 33)

1. Varyasyon

166

pp *eleganté*

1. Varyasyon

166

p *pp*

I V₇

171 ve 178. ölçüler arasında başlayan D bölümünde ise arpejlerden çok tril ve birbirine daha yakın perdelerdeki notalar göze çarpmaktadır. Bu çalışış şeklide 2. varyasyonun havasını hatırlatmaktadır.

Şekil 23. Bottesini “La Sonnambula” 171 ile 172. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 34)

2. Varyasyon

171

tr

2. Varyasyon

Bu iki kısmın (C-D) temelde almış olduğu ezgi dördüncü bölümün başlangıcında ki temadır ve aslında bu bölümde Bottesini'nin niyetinin dördüncü bölümün teması üzerine eserin başından sonuna kadar olan tüm fikir ve düşüncelerin sunulduğu belirtilmemiş bir varyasyon ya da sonuç bölümü olarak görülebilir. Ayrıca 137 ile 142. ölçüler arasındaki tema, piyano eşliğinde 179 ile 182. ölçüler arasında duyurulmaktadır.

Şekil 24. Bottesini “La Sonnambula” 137-142. Ölçüler ile 179–182. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 34)

Musical score for Figure 24, showing measures 137-142 and 179-182. The score is in G major and 6/8 time. It features a vocal line and a piano accompaniment. The tempo is marked "Moderato". The piano part includes a section labeled "4. Bölüm Eşlik Partisi" starting at measure 179. Dynamics include *mf*, *pp*, and *p*.

187 ile 194. ölçüler arasında bölüm, tema ve varyasyonların oluşturduğu etkiden uzaklaşarak, la majör tonunda eksiltilmiş akorlar ile (vii/V-vii/vi-vi-V7-I-ii-I-V-I) kodaya bağlanır.

Şekil 25. Kodaya Bağlantı Bölümü (Şim, 2014: 34)

Musical score for Figure 25, showing the transition from the previous section to the next. The score is in G major and 6/8 time. It features a vocal line and a piano accompaniment. The tempo is marked "Moderato". The piano part includes a section labeled "4. Bölüm Eşlik Partisi" starting at measure 179. Dynamics include *f*, *piu f*, and *ff*. The score is annotated with Roman numerals: La Majör vii/V, vii/vi, vi, V7, I, ii, I, V.

Kodanın başlamasıyla kontrbas 195 ile 198. ölçüler arasında I-V akorlarının piyanoda daha sık vurgulayacağı şekilde arpejler yaparak 199. ölçüde 1. dereceye oturur. 200 ile 203. ölçüler arasında kontrbas ve

piyanonun la majör tonunda unison olarak yaptıkları arpejlerle eser son bulmaktadır.

Şekil 26. Koda Bölümü 199 ile 203. Ölçüler Arası (Şim, 2014: 34)

The image shows a musical score for the Koda section, measures 199-203. The score is in G major and 2/4 time. It features a piano part with arpeggiated chords and a violin part with a melodic line. The piano part is marked 'piu mosso' and 'cresc.'. The violin part is marked 'Unison' and 'ff'. The score includes a 'Koda Bölümü' bracket over measures 199-203 and a 'Unison' bracket over measures 200-203. The piano part has a bass line with chords I, V7, I, V7, I, V7, I, V7. The violin part has a melodic line with a final cadence.

SONUÇ

Klasik müziğin günümüzden daha çok merak uyandırdığı ve takip edildiği yıllarda solo çalgı olarak düşünülmeyen kontrbas, Bottesini'nin yeteneği ve daha önce hiç duyulmamış melodileri ile seyirci topluluklarının dikkatini üzerine çekerek fark edilmesini sağlamıştır. Ayrıca kontrbas sanatçılarının bakış açılarını eserlerindeki farklı teknik ve anlatımla genişletmiştir. Kontrbas için yapmış olduğu besteler ile halkın ve müzik eleştirmenlerinin gözünde bir sihirbaz olarak görünmesi, aynı başarıyı yakalayamama kaygısıyla kontrbasın dışında besteler yapmasını zorlaştırmıştır. Yazmış olduğu operalarında G. Rossini, G. Verdi, Donizetti, V. Bellini gibi İtalyan opera ekolüne bağlı kalan Bottesini, kontrbas besteleri için kullanmış olduğu opera alıntıları ile estetik beklentileri kısmen İtalyan operasının başarısıyla belirlenen seyircilerin dikkatini çekmesini sağlamıştır. Ayrıca opera alıntıları kendi kariyerinde kendisine çok sayıda kompozisyon aracı olmuştur.

Bu makalede kontrbasın gelişimine eserleriyle büyük katkı sağlamış olan besteci, şef ve kontrbas virtüözü G. Bottesini'nin hayatı ve müzik yaşamı üzerinden yola çıkarak, kontrbas edebiyatının en çok seslendirilen eserlerinden biri olan Bottesini'nin Fantasia sulla “La Sonnambula” eseri incelenerek, eserin uyarlanan temaları İtalyan Operasının önemli temsilcilerinden biri olan V. Bellini'nin “La Sonnambula” operasından alınmıştır ve inceleme esnasında bölümler uyarlanan bu temalar üzerinden belirlenmiş ve ilgili yakınlıklar araştırılmıştır.

KAYNAKÇA

- Bottesini, G. *Fantasia on La Sonnambula* Kontrbas ve Piyano Partisi, Deutscher Verlag für Musik: Leipzig.
- Brun, P. (2000), *A New History of the Double Bass*, Paul Brun Productions.
- Castilla, J. R. (2007), *Musical Borrowings in the Music for Double Bass* by Giovanni Bottesini, University of Cincinnati.
- List of compositions by Giovanni Bottesini, Wikipedia, 2022, https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_compositions_by_Giovanni_Bottesini
- Şim, S.(2014), *Giovanni Bottesini Fantasia “La Sonnambula”(nach Bellini) Üzerine Analitik Çalışma* Ewha Womans Universty, Graduate Scholl, Yüksek Lisans Tezi, Güney Kore.
- Yener, F. (1991), *Müzik Kılavuzu*, Bilgi Yayınları, Ankara.